

Retninger for det ubemidlede Maad? Kom der ikke kort efter Aarene 1848 og 49, i Maret 1850 tror jeg, at det var, en Lov, som frigjorde Husmændene for det Pligtarbejde in natura, som de kontraktmæssig vare bundne til at udføre, imod en Afløsning, som jeg tror, at de Allerfleste af de Paagældende senere hen have erkjendt for at være billig? Kom der ikke i det samme Aar, en Lov, som hævede den Ret, Godseierne havde til at forbyde deres Fæstere og Leiere at tage Indfiddere til Huse, hævede denne Ret for deres Familles Bedkommende, saaledes at Godseierne ikke længere kunde befale dem, at vise deres Børn ud og gjøre dem husvilde, fordi Husmændene vare Fæstere? Og indeholdt ikke samme Lov en Bestemmelse om, at naar en simpel, jevn Familie, der var i Stand til at svare en jevn, billig Leie paa Landet, ikke kunde finde en Billig derfor, saa skulde Sogneforstanderskabet skaffe den en saadan, og naar dette ikke kunde skaffe Familien en saadan, saa skulde det kjøbe Jord og bygge Bolliger derpaa, som kunde faas imod en almindelig billig Leie? Var det ikke et stort Skridt, der saaledes gjordes af Gensyn til den ubemidlede Klasse. (Afbrydelse af Røst). Ja, det ærede Medlem maatte ønske, at han ved sine Bestræbelser nu kunde faae flere lignende Skridt gjorte; jeg tror ikke, at han naaer et eneste af den Betydning, som de af mig omtalte. Dernæst vil jeg sige: Er der ikke indført Selveiendom paa Statens Gods, paa Kommunitetets og Universitetets Gods, paa Sore Akademis og andre Stiftelsers Gods og paa det beneficerede Gods, baade for Huse og Jord, er der ikke helt igjennem taget Huse med paa alle de store Dele af Landets Fæstegods? Skal der slaas en Streg over alt dette, skulle vi, naar vi vide dette, taale, at et Medlem her i Salen siger, at der ikke er gjort Noget, uden at man tager til Orde derimod? Nei, det kan ikke gaa an, at Noget saadant stilles hen. Det ærede Medlem kan ikke taale, at Andre her tale om hans Uvidenhed; men ser han da ikke, hvad man maa tro fremkalder saadanne Uttringer, naar han protesterer imod, at det er Uvidenhed.

Formanden: Udtrykket „kolossal Uvidenhed“, som det ærede Medlem for kort siden brugte, er dog ikke ganske paa sin Plads.

J. A. Hansen: Ja, saa er det en ganske ringe Grad af Uvidenhed. Jeg vil gjerne tro, at det ærede Medlem kan komme til Noget, der er i endnu højere Grad Uvidenhed. Naar man vil tage Fortegnelsen over vore Love for sig, saa vil man kunne finde mange lignende; men der er enkelte, som jeg her særlig vil nævne. Der er for det Første Loven om almindelig Børnepligts Indførelse. Var denne Foranstaltning ikke til en stor haade moralsk og personlig Vættelse for den ubemidlede Landbostand, som tidligere næsten udelukkende var den, der maatte bære denne Byrde? Jeg vil for det Andet nævne den nyeste Dyndelov. Jeg er vis paa, at mange af de Herrer have af dem, der holde Dyende, hørt Tale om, at denne Lov giver Dyndet altfor store Rettigheder og Friheder, i det Mindste har jeg hørt det mange Gange; men er denne Lov ikke saa liberal netop ligeoverfor den store Dyndeklasse, der dog væsentlig fremgaar af den lavere stillede ubemidlede Klasse, er den ikke saa favorabel, at jeg vil se, om man tør gaa videre endnu i Liberalitet, end denne Lov gaar? Denne Dyndelov forudsætter en høit moralsk oplyst og dannet Dyndeklasse, og det tør man maasse ogsaa i Almindelighed forudsætte for den danske, men ikke for Alle. Jeg siger: denne Lov har gjort et stort Skridt til Fordel for den ubemidlede Klasse. Dernæst vil jeg for at gaa til den nyeste Tid, minde om, hvorledes vore Indkomstskattelove ere indrettede; er der ikke i dem taget et stort Gensyn til den mindre bemidlede Klasse? Det er kun ganske enkelte Love, jeg her har nævnt, men der vilde i Virkeligheden kunne nævnes langt flere, og jeg vil spørge det ærede Medlem, om han kan vise, at de Mænd, som han her bebrejdede, at de Intet havde gjort, ikke have været med til at lægge deres Skuldre til for at gennemføre de forskjellige Love, jeg her har nævnt. Det ærede Medlem talte om, at der ikke hørte meget Mod til at fremkomme med disse Forslag, thi havde dette været Til-